

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcijska. Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, casella centro 37. — Urad: via Imbriani 9-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEV. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L., četrt leta 3 L. - IZVEN ITALIJE celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrt leta 6 L.

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

CENA OGLASOV IN OBJAV

Za 1. c. este - 1. dec. 4 L.
Pri 5. c. este - 1. dec. 10 kratni (leta) 50%
VSKO KNJIZICA
LJUBLJANA
V n. beseda; z
URKAMI 50 st. beseda. Pri stalnem
oglašnju primeren popust.

Mali koledar.

Petek, 2. decembra: Bibijana. — Sobota, 3.: Frančišek Ksaver; Lucij — Nedelja, 4.: druga adventna; Barbara; Peter Zlatorek. — Ponedeljek, 5.: Saba (Sava); Krispin. — Torek, 6.: Nikolaj (Miklavž). — Sreda, 7.: Ambrozij; Agaton. — Četrtek, 8.: Brezmadežno spočetje D. M. — Petek 9.: Levkadija. — Sobota, 10.: Lavretanska M. b.

MALE NOVICE.

Mohorske knjige so prišle.

Goriška Mohorjeva družba je začela razpošiljati knjige za leto 1927. Člani dobijo pet knjig:

1. Ob srebrnem studencu, povest spisal Franc Jaklič.
2. Kako zdravimo živino, spisal dr. Anton Ravnik, živinozdravnik.
3. Za domačim ognjiščem, spisal Filip Terčelj.
4. Zgodbe sv. pisma stare zaveze.
5. Koledar za l. 1928.

Razen tega dobijo udje molitvenik «Kam greš» vezan, za 2 liri, molitvenik «Reši dušo» z velikimi črkami pa za 4.70 L.

Knjige je družba že začela razpošiljati.

„Tolminci“ grede!

«Tolminci» so velik, krasen roman, ki ga je spisal naš rojak profesor dr. Ivan Pregelj. Izšel je ravno v Gorici. Obsega nad 400 strani. Stane v knjigarnah 8 lir; člani Goriške Mohorjeve družbe ga pa dobijo pri poverjenikih za 5 lir.

Trgovcem.

Ljudska pratika, ki se je med občinstvom v par letih že dobro udomačila, izide tudi za l. 1928. Gg. trgovci, ki jo žele razprodajati, naj nemudoma pošljejo svoje naročilo na upravo Malega lista, da bomo mogli takoj pratiko odposlati, ko pride iz tiskarne. Pogoji prodaje so isti kot lani.

Sovjetska diplomacija.

Poslanik Rusije v Rimu, Kamenev, je bil odpoklican, ker je pristaš Trockega. Na njegovo mesto je imenovan Tomonjakov.

Kako delajo.

Zadnje čase začeli so v Jugoslaviji nagajati italijanskim časopisom. Pakete listov, ki prispejo s pošto čez mejo, agenti poberejo brez postavne zaplembe in brez določenega reda. Enkrat poberejo, drugi krat puste naprej. Tako se pritožuje «Piccolo», ki meni, da to delajo zato, da ne bi branje italijanskih listov jugovanskemu ljudstvu oči odprlo, da ne bi spoznalo, kako slaba je politika prijateljstva s Francijo.

Visoko odlikovanje.

Predsednik francoske republike je odlikoval jugoslovanskega ministra Marinkoviča z velikim križcem častne legije. Tudi nekateri drugi jugoslovanski diplomati so bili istočasno odlikovani ob priliki podpisa zvezne pogodbe med Francijo in Jugoslavijo. Poslanik Spaljkovič je oficir častne legije. Tudi Jugoslavija je odlikovala nekatere francoske diplomate.

Komitaši obstrelili odposlanca Društva narodov.

Društvo narodov je poslalo na bolgarsko-grško mejo svojega odposlanca v osebi švedskega polkovnika Lidla. Preiskati je imel dogodka na meji t. j. vpade komitašev. Toda komitaši so tudi njega napadli in obstrelili, tako da je komaj ostal živ.

Nov župan v Ljubljani.

Za župana v Ljubljani je bil izvoljen dr. Dipko Puc, rojak s Primorskega.

Šaljivci med tatovi.

Spomini londonskega tajnega policista.

Londonski tajni policist piše v velikem angleškem listu spomine iz svoje dolge službene prakse.

Nesramni, a tudi polni humorja so bili vlomilci, ki so pokradli celo vrsto poročnih daril ter na vozu odpeljali vso «balo» in sicer v središču Londona. Naslednji dan so nevesti vrnil album za pesmi, ki je bil deloma že popisan. Na prvo prazno stran je tat napisal tole voščilo: «Želim Vam, da bi imeli v bodoče več sreče, kot pa ste je imeli doslej».

Neki vlomilec je med drugim nevede ukradel tudi zvezek čekov. Kakor znano nima ček prav nobene vrednosti, dokler ne nosi podpisa lastnika bančnega računa. Okradeni lastnik je prejel dan po vplomu zvezek vrnjen in posamezni čeki so bili izpolnjeni takole: 1000 funtov za dobrodelni zavod vlomilcev; 1000 funtov za penzjonat vlomilcev; za obsojene vlomilce v zaporih 100 funtov kot pribojšek; 500 funtov za popraviljanje in obnovo vlomilskega orodja; 10.000 funtov za dom umobolnih policistov.

V prejšnjih časih se je mnogokrat pripetilo, da so vlomilci prišli v spalnice ter tam spečim možem pobrali obleko v upanju, da bodo v žepih našli denar, ali druge vrednosti. Ko se je nekaj sličnega pripetilo nekemu londonskemu meščanu, gotovo ni mislil, da bo svoj suknjič še kdaj videl. A glej, v dveh dneh ga je do-

bil po pošti, seveda brez vplačane poštnine, v zavoju pa je bil ukradeni suknjič brez žepov. Na suknjiču je bil pritrjen listek z napisom «Čema so vam žepi». Ta je imel namreč navado, da je vse pospravil iz žepov, kadar je legel spat in tat je jezen, ker ni nič dobil, potrgal žepce in suknjič vrnil.

Neki vlomilec je med drugimi stvarmi ukradel tudi dnevnik, a ga v par dneh vrnil. Napisal je: Sreda. Šel v posteljo ob 11. Spal kot prešič in smrčal kot pujsk. Četrtek. Se prebudil ob navadnem času. Budilke nisem slišal. Pri pregledu našel, da je že «šla». Tudi denarnica, žepna ura, prstani in obleka je «šla». Gotovo so bili vlomilci tu. Petek. Dnevnik dobil, drugih stvari najbrže ne bom več videl.

Dva vlomilca sta po storjenem «delu» šla v kuhinjo ter se tam dobro imela pri šampanju in dobrih jedilih. Naslednji dan pa sta vrnila izvičaj za odmaševanje s pripombo, da naj gospod oprost, ker sta ga pomočoma vzela seboj. Pokradla sta pa drugih stvari v vrednosti 500 funtov.

Neki vlomilec je potem, ko je izvršil veliko tatvino, bral v časopisu, da je bila okradena vdova, ki je v enem tednu zgubila moža in dva otroke. Ta vest ga je tako ganila, da je vse prinesel nazaj, na zavoj, v katerem so bile dragocenosti, je pa napisal «Obžalujem».

Nova vlada v Belgiji.

Socialisti v Belgiji so zahtevali skrajšano vojaško službo, dasi že tako znaša eno samo leto. Generalni štab je bil nadaljnjemu krašljanju nasproten. Ker socialisti niso odlegli, je vlada odstopila. Nova vlada se je sestavila brez socialistov.

Zima in zverjad.

V okolici Maribora je neki Perko ustrelil divjega prašiča, težkega poldrugi stot. Na jesen je te vrste zverina kmetom veliko škode napravljala. Iz Hercegovine pa javljajo o volkovih. V nekem selu so volkovi vdrli v vas in raztrgali 32 glav goveje živine. Drugod je volk napadel ovce na paši. Pastir je šel pogumno braniti, pa je zver planila nanj in ga po hudem boju usmrtila.

Nedovoljena podjetnost.

V Poli so odkrili tajno fabriko tobaka. Čuvaj poljedelskega vrta, Dellabernardina, je gojil na vrtu precejšnje število tobačnih sadik. Kupoval pa je listje tudi od kmetov, ki so se s pridelovanjem pečali. V svojem stanovanju je Dellabernardina obdelaval tobak čisto po predpisih, ga rezal in deval v zavitke, katere je prodajal. Policija je našla pri njem za kakega pol stota pripravljenega tobaka. To so mu pobrali in ga zaprli. Pri neki Mariji Barbieri v Balah so našli potem še pol stota tobakovega listja; tudi to osebo so gnali v zapor, tobak pa zaplenili.

Smola na debelo.

Po nalogu okrajnega glavarstva so pri Omišu v Dalmaciji napravili lov na volkove, ki so zadnji čas povzročili kmetom obilo škode. Lova se je udeležilo 1000 poganjačev, 35 lovecev in več logarjev. Lov so priredili v dolžini 4 km in širini 3 in pol km, vendar niso ubili nobenega volka.

Železnica v Bakar.

Bakar je obmorsko mesto nedaleč od Sušaka. Železnica pa vozi le visoko zgoraj po robu in tako pristanišče Bakar nima prave železniške zveze zlasti za tovarni promet. Zdej so začeli graditi progo do morja k pristanišču.

Iznajdba.

Mlad španski jezuit, pater Almeida, je znašel nov električni akumulator. Prednost novega akumulatorja je v tem, da je razmeroma veliko lažji. S te vrste akumulatorji bo mogoče goniti vlake, tako da odpade potreba žične napeljave pri električnih vlakih. Iznajdbo so preskušali Angleži, ki jo bodo tudi prvi izrabili.

Pri nogometu še Dunajčan podivja.

Dne 13. novembra se je vršila zaključna nogometna tekma med dunajskim Rapidom in praško Sparto za srednje-evropski pokal. Igranje je prisostvovalo nad 40 tisoč ljudi. Igrači so se zavedali odločilne tekme in so tako čehi kakor Dunajčani igrali skrajno sirovo. Enemu igraču so baje celo zlomili nogo. Obsodbe vredno pa je vedenje občinstva, ki je po tekmi udrlo na igrišče, ozmerjalo češke igralce, ko jim je bil poklonjen pokal, in jih dejansko napadlo, ko so zapuščali igrišče. Kamenje je deževalo na Sparto, o kateri sicer vsi dunajski listi pišejo, da je igrala precej ostro, da pa si je pokal zasluženo priborila. Težak kamen je zadel kapetana Kačo v sence in ga ranil, da je krvavel. Ko so se češki igralci umaknili v kabine, je pobesnela publika razbila vsa okna in še pozneje, ko so se igralci odpeljali z avtomobili, je deževalo kamenje na nje. Dunajski češki list pravi o tem, da se kaj tako gnusno odpornega na svetu ne najde zlahka. Niti ljudozrci v najtemnejši Afriki se ne morejo obnašati bolj prostaško kakor se je obnašalo dunajsko občinstvo ta dan. Dunajčani so bili doslej na glasu vljudnih in prijaznih ljudi, ki vedo, kako se je treba obnašati napram tujcem.

V 100.000 dnevih daljši dnevi.

Ameriški profesor Browne je izračunal, da postaja dan vedno daljši. V desetih letih se podaljša dan za desetinko sekunde. V 100.000 letih za eno sekundo. V geološki zgodovini zemlje so to seveda veliki zneski. Profesor Browne pravi, da je to odkritje med največjimi v zgodovini matematične astronomije.

MIHEC: Že težko čakamo na ljudsko pratiko
JAKEC: Je vse napravljeno in jo že tiskajo.

ZANIMIVOSTI.

Suša v južni Afriki.

Med najstrašnejšimi nesrečami, ki ne redko obiščejo južne afriške kraje, je suša. Letos je uničila veliko tamošnjo deželo Kap. Računajo, da je poginilo vsled suše okrog tri milijone glav govedi. Nad 6000 doslej premožnih poljedelcev je obubožalo.

Brez vere ne gre.

V šestih letih francoske revolucije so napravili 15 tisoč 479 zakonov, naredb, odredb, zapovedi in prepovedi. A vse ni nič pomagalo. Voditelj revolucije, zloglasni Robespierre, je sam priznal: «Brez vere ne gre!» — In znani sovražnik Cerkve in Kristusa, Voltaire, ni hotel nobene službenca, ki ni bil veren. Bal se je namreč, da bi ga, ker brez vere, ne umoril.

Jeklene hiše.

Nemške jeklarne bodo pričele z izdelovanjem jeklenih hiš. Izgotavljale bodo zaenkrat tri vrste hiš: hiše s tremi sobami, hiše s štirimi sobami in hiše s petimi sobami. Prva vrsta bo stala 6000 mark, druga 8000, tretja pa 10.000 mark.

Nevarne gosenice.

Iz Jugoslavije se poroča o nevarnih gosenicah, ki delajo na hrastih silno veliko škodo. Znano je, da naši mizarji dobivajo za fino pohištvo hrastovo lesovino iz Slavonije: za cerkveno opravo, stole, oltarje je to najlepši in najboljši les. Zdej se poroča, da bode morebiti vsa Posavina, pokrajina vzhodno od Zagreba na obeh bregovih Save, izgubila svoje hrastove gozde. V te gozde se je namreč kakih 30 let sem začel naseljevati neki nevarni metulj (Schwammspinner). Sicer se škodljivi metulji ponoči lahko uničujejo z ognjem, v katerega plamen lete, a pri tem metulju se je dogladalo, da leti proti plamenu same samec, samica pa ne; le ta ostane na svojem mestu in nanaša svoja neštevilna jajca naprej. Ko torej ogenj ni pomagal, so začeli debela krtačiti s krtačami iz žice, mazali so debela s katranom, kar je seve za ves gozd zelo drago in mudno delo. Sicer ptice: škorci, senice, šoge in kavke to goseničjo zalego pridno pobirajo, a le dotlej, da so site, gosenic je pa preveč in ptic premalo. V okrajih Leskovac, Gravovac in Karakuzi se je menda l. 1925—1926 uničilo 1225 kg goseničjih jajec, a še je ostalo toliko gosenic, da so hrastje v obsegu 3500 oralov popolnoma oglodale. Ko te gosenice gredo čez polja ali travnike seve tudi vse pojedjo. Mesto Brod je moralo že l. 1911 posekati 52.000 hrastov, ki so se bili posušili, ker so jih gosenice tako hudo objedle. Drugod je bilo l. 1924 1800 oral popolnoma oglodanih hrastovih gozdov. Uničilo se je na ta način menda že 1,75 milijonov kubičnih metrov hrastovine.

Kako je s politiko.

Albanija in Italija.

Koj po izvršenem podpisu zvezne pogodbe med Jugoslavijo in Francijo, prišla je novica, da sta 22. novembra v Tirani podpisali daljnosežno prijateljsko in brambeno pogodbo Italija in Albanija. Za Italijo je podpisal poslanik v Tirani, Ugo Sola, za Albanijo pa ministrski predsednik Ilijaš beg Vrioni. Tukaj podamo bistvene točke pogodbenega besedila:

«Italija in Albanija, ki želita znova poudariti in okrepiti zveze solidarnosti, ki srečno obstojajo med obema državama, ter posvetiti vse svoje sile, da odstranita vse povode, ki bi utegnili kaliti mir, obstoječ med njima in drugimi državami,

ki priznavata dobrine učinka tesnega sodelovanja med obema državama in znova potrjujejo, da so interesi in varnost ene države tesno spojeni z interesi in varnostjo druge države:

sta se odločili skleniti predstoječo pogodbo o brambeni zvezi, katere edini namen je ustaliti naravne odnose, ki srečno vladajo med njima, in zagotoviti si politiko mirnega razvoja.

Čl. 1. Vse pogodbe, ki so bile sklenjene po pripuščanju Albanije v Družbo narodov, ostanejo točno in zvesto v veljavi v tistih mejah, kakor jih predvideva njihovo besedilo, tako da bo vladalo med obema narodoma in obema vladama iskreno in popolno prijateljstvo, da si bosta nudili medsebojno pomoč v tem zmislu, da bo vsaka izmed obeh uglednih strank podpirala interese in koristi druge stranke z isto vnemo kakor običajno podpira svoje lastne.

Čl. 2. Med Italijo in Albanijo bo obstajala nespremenljiva obrambna zveza za dobo 20 let. Obe stranki bosta posvetili vso svojo pažnjo in vsa svoja sredstva za jamstvo varnosti obeh držav in za medsebojno obrambo proti vsakemu zunanjemu napadu.

Čl. 3. Vsled obvez, prevzetih v prejšnjih členih, bosta obe pogodbeni stranki postopali sporazumno za vzdrževanje miru in počitka. V slučaju, da bi eni izmed obeh grozila vojna, katera ni bila od nje povzročena, bo druga stranka uporabila vsa izdatna sredstva in svrha, da se ne le odvrnejo sovražnosti, ampak tudi zajamči pravično zadoščenje ogroženi stranki.

Čl. 4. Če ostanejo vsi poskusi za mirno spravo neuspešni, tedaj se vsaka izmed uglednih strank obvezuje deliti usodo druge stranke s tem, da postavi na razpolago svoje zavezniške sile vojaške, finančne in ostala sredstva, s katerimi razpolaga, in ki so koristna za odstranitev konflikta, kadar zahteva ogrožena stranka podobno pomoč.

Čl. 5. V vseh slučajih, ki so predvideni v členu 4., se obvezujeta obe pogodbeni stranki, da ne bosta brez medsebojnega sporazuma niti zaključili niti pričeli pogajanja za mir, premirje ali odmor.

Čl. 6. Ta pogodba je bila podpisana v štirih izvornikih, od katerih sta dva zastavljena v italijanskem, dva pa v albanškem jeziku.

Čl. 7. Ta pogodba bo registrirana pri Družbi narodov.

Besedilo pogodbe je dodano še posebno pismo, ki sta ga pisala oba prva podpisnika drug drugemu kot v zagotovilo in boljše umevanje pogodbenih določb. Pismo se glasi tako:

Če bi ostali vsi poskusi za odvrtitev grožnje proti eni izmed zaveznih držav s strani tretjih držav potom mirnih sredstev neuspešni in bi bila ta, ne da bi izzivala, napadena, ter bi potemtakem postala potrebna prošnja za vojaško pomoč zavezničke v obrambo napadene stranke, tedaj bo prevzel vojaško poveljništvo nad zveznimi močmi v Albaniji najvišji poveljnik italijanskih sil. Ob podpisu miru bodo morale zvezne sile, ki so prihitele na pomoč drugi državi, povrniti se v domovino z lastnimi sredstvi in v roku, ki jim bo določen od najvišjega poveljnika, pod katerega poveljništvom so služile na zavezniškem ozemlju.

Obe pismi tvorita sestaven del italijansko-albanske zvezoobrambene pogodbe ter bosta ratificirani in potem registrirani skupno s pogodbo.

Rumunske zmede.

Nova zmešnjava je nastala v Rumuniji s smrtjo Jonele (Ivana) Bratiana, vsemočnega ministrskega predsednika. Bratianu je sicer bolehal že dalj časa, vendar je vršil svoje posle in nikdo ni pričakoval, da bo umrl. Kar nenadno se mu je poslabšalo, imel je angino v sapniku. Zdravniki so ga operirali, toda zaman. Dne 24. novembra je šel pred sodni stol božji dajat račun o svojem hiševanju.

Bratianu je bil v Rumuniji kakor pokojni Pašić v Srbiji. S previdno in krepko roko je vodil državo skozi viharne čase. Tekom svetovne vojne so Nemci zasedli deželo, h koncu pa je Rumunija pridobila razmeroma velikansko ozemlje: na Ogrskem vso Erdeljsko, ob Donavi Dobrudžo, na ruski meji Besarabijo. V notranji politiki so nastale težave zlasti z dogodki v kraljevi družini, o katerih smo nedavno pisali. Bratianu je znal vkljub vsem neprilikam držati vajeti v rokah in strahovati opozicijo. V zunanji poli-

tiki se je naslanjal na francosko skupino in držal za Malo antanto. V zunanjem svetu je njegova nenadna smrt vzbudila skrb, da ne bi se zdaj, ko njega ni več, politika Rumunije obrnila proč od Francije in Male antante.

V prvem trenutku po smrti Ivana Bratiana je zgrabil za vladne vajeti njegov brat Vintila. Seveda je v parlamentu opozicija temu nasprotna, vendar utegne Vintila Bratianu vsaj za nekaj časa ostati na krmilu.

Govorilo se je tudi o povratku princa Karla v Rumunijo, a za enkrat se to še ni zgodilo.

Razmere na Češkem.

V češkem državnem življenju je prišlo zadnje čase do važnih izprememb, o katerih velja naše bralce poučiti.

Minister Beneš.

Zunanji minister Beneš bo kmalu zapustil svoje mesto in prevzel zopet vodstvo svoje stranke. Beneš je že med vojno v tujini deloval za češko samostojnost. Pridobil si je veliko znanstva v najvišjih političnih krogih Evrope. Dokazal je pa tudi velike naravne zmožnosti za vodstvo državne politike. Tako je bil on poleg Masaryka najvplivnejši češki državnik. Masaryk in Beneš sta tudi velika osebna prijatelja in imata domalega slično naziranje o kulturnih, socialnih in političnih zadevah. Ko je bil Masaryk izvoljen za predsednika republike, je postal Beneš zunanji minister. To mesto je obdržal v vsaki vladi. Seveda je tudi njegova «Narodno-socialistična» stranka imela vedno ozir do njega, da ni vladi delala sitnosti.

To lepo družinsko razmerje se je zadnje čase omajalo. Proti sedanji vladi so češki socialisti in komunisti v najstrožji opoziciji. Znano pa je, da opozicijske stranke vselej lažje agitirajo med ljudstvom, nego vladne. Opozicijski lahko zabavljajo do mile volje na vlado, davke, vojsko. S tem si pridobivajo pristašev za prve prihodnje volitve. Komunisti so znali svoje opozicijske vresčanje vselej izrabiti proti narodnim socialistom. Zato si je ta stranka tudi želela svobode, da bi lahko vsaj nekaj časa mrcvarila vlado po shodih in utrdila svoje stališče med volilstvom. Tako se je zgodilo, da je «Narodno-socialna» stranka stopila v opozicijo, njen najodličnejši mož, Beneš, pa je ostal član vlade. To pot ga je še obdržal Masaryk s svojim velikim osebnim vplivom, a dolgo to ne bo več trajalo. Beneš se boji, da če ostane trdovratno pri vladi, izgubi moč v svoji stranki; stranka bi ga lahko še izključila kot nepokornega člana; tako bi za prihodnje volitve ne imel več upanja, da ga kdo vzame pod streho; znašel bi se na cesti kot navaden zasebnik. Da se mu ne pripeti kaj takega,

mu kaže stopiti začasno spet na vodstvo stranke. Tako je torej prišlo, da bo prej ali slej češko-slovaška republika prvokrat v življenju menjala zunanjega ministra.

Kramarž.

Kramarž je bil nekoč v avstrijskih časih zelo veljaven politik, voditelj Čehov. V novi republiki je njegova stranka močno opešala in Kramarž je prišel v pozabljenje. On je imel nekoč velika posestva na Krimu, katera so boljševiki zaplenili. To ga je nagibalo, da je hotel češko politiko obračati na sovražnost proti boljševikom. Češki državi pa to ni kazalo. Kramarž se je začel bratiti z generalom Gajdo in delati vladi preglavice z označevanjem fašizma. Pa za fašizem na Češkem ni pravih tal. Vlada je znala Gajdo ukrotiti, Kramarža pa je pridobila na svojo stran, da je spremenil vso dose-danjo politiko in se pridružil vladnemu taboru.

Slovaki.

Kramarž je storil vladi veliko uslugo, ko je privabil Hlinkovo slovaško ljudsko stranko v vladni tabor. Slovaki so bili ves čas v najhujši opoziciji proti vsem vladam, ker niso hotele nič slišati o slovaški avtonomiji. Letos je na obeh straneh napetost odnehala in Hlinkova stranka je dobila delež pri vladi. S tem seveda niso zadovoljni vsi Slovaki. Nekateri bi hoteli še nadalje zabavljati. Poslanca Juriga in Tomanek sta zapustila Hlinko in začela proti njemu izdajati nov opozicijski časopis. Tako je nastala resna nevarnost, da se Hlinkova stranka razcepi in izgubi doseženo udarno silo.

Švehla.

Mož, ki je razvoj češke nostranje politike napeljal v te tokove, je ministrski predsednik Švehla. On je načelnik najmočnejše stranke, agrarne ali kmečke, ki nosi tudi naslov «republikanske». Pokazal je veliko spretnost v politični in parlamentarni taktiki. On zna vse stranke izrabljati in drugo proti drugi pošiljati v ogenj, sam pa skrbi, da se krepki njegova stranka. On ima svoj delež pri Beneševem odstopu, pri Kramarževem preobratu in pri slovaškem prelomu. On je res ministrski predsednik ne le po milosti strank, ampak tudi po svoji odlični sposobnosti za tako težavno mesto. Ko Masaryk ne bo več, bo po vsi priliki Švehla zasedel mesto predsednika republike.

Po čem je lira?

Dne 30. novembra si dal ali dobi:

Za 100 dinarjev	32.35	L
» 100 čeških kron	54.45	»
» 100 franc. frankov	72.35	»
» 100 švitskih fr.	354.—	»
» 100 nemških mark	439.—	»
» 100 avstr. šilingov	259.—	»
» 1 dolar	18.36	»
» 1 angleški funt	18.36	»

PODLISTEK.

Kako je Smrekar dekle vdinjal, pa ženo dobil.

(Priredil Svitoslav)

Smrekar iz Zlatega polja jih je imel že nad trideset. Njegovo posestvo je bilo največje; kakšnih 50 oralov njiv in travnikov in potem pa še čez 30 oralov dobro zaraščenih gozdov in še nekaj — precejšen kupec bankovcev. Kaj ne, lahko je včasih malo bolj trdno stopil! Manjkalo mu je le nekaj, zdelo se vam gotovo ne bo čudno, saj manjka vsakemu kmetiču, ki ima obširno posestvo; namreč delavcev je imel vedno premalo, pa «boljše polovice», Smrekarice še ni poznal. Ko mu je umrl oče, se je prav po gorenjsko napucal in potkal pri Bogataju. A smola je smola. Smrekar je dobil «košarico». To je prišlo navihancem prav; s slamatimi venci so lepo okrasili in prepletli vso košaro, na vrhu na pripeli listek s sledečo pesmico:

Smrekar iz Zlat'ga polja se ženit je šel, košek dobil je; po poti, ko spet se je vračal domov, denarce zapil je.

Smrekar iz Zlat'ga polja, to čeden je fant pa silno bogat je; ugriznil v ženitno bi jabolko rad, prekišal ta sad je.

Smrekar pa je trdno sklenil ostati vse dni «ledig pa frej». Če so se pa prikradle v njegovo glavo misli, da bi bil čas za ženitev, takoj mu jih je pregnal saj za pol leta spomin na ozaljšano košarico. In vendar je marsikatera dekle na skrivnem želela postati Smrekarica, saj je bil ta mlad, bogat in zal, pameten in pošten, delaven in varčen, pa vendar ne skopuh. In če je Smrekar kedaj obiskal kakega soseda, takrat je pač marsikatero srce hitreje utripalo, češ, morda ima govoriti z očetom «kakšno» besedo. A France je vedno govoril le o kmetijstvu, o živinoreji, o lesni kupčiji, malo pojamljal, da je pšenica pod vsako ceno, ker njega več stane, ko so posli tako dragi. Da, posli, s temi je imel vsako leto največje križe. Do svetega Jurja se ni veliko menil, potem so pa bili že vsi oddani. Tako je moral prebiti leto s tremi deklami, ko bi jih moral imeti vsaj pet, in dvema hlapcema, ko je vendar za pet možkih dovolj dela pri hiši. Delali in potili so se torej sami in ob koncu leta je nesel

Smrekar precej bankovcev v hranilnico, in prinesel vsakemu poslu dobro novoletno darilo. Zato so ga pa posli tudi radi imeli in le redkokdaj se je kdo postavil po robu. In kadar ga je kdo zapustil, takrat je bil Smrekar zmeraj v nemali zadregi.

Bilo je v nedeljo, sredi predpusta. Po pridigi so dejali gospod župnik: «Osebe, ki so se oglasile, da žele prejeti zakrament sv. zakona, so sladeče:....» Kot tretjo nevesto so oklicali Smekarjevo veliko dekle in gospodinjo. Malo je manjkalo, da Smrekarju ni postalo slabo, ker o tem še sanjal ni. «Najboljšega posla zgubim. Kje dobim sedaj gospodinjo? Kaj, ali bi se ne dal morda iztakniti kakšen zakonski zadržek?» Vse te in podobne misli so se podile Smrekarju po glavi. Nobena «žavba» ni pomagala. Zalostno je gledal Smrekar, ko so mu odpele najljubšega posla. Kmalu se je pokazalo, kako dobra gospodinja je bila Micka. Snažnost in red, čistost in točnost je izginila iz hiše, nobena stvar ni bila na svojem mestu; kosilo, večerja nikdar o pravem času. Posli so pričeli godrnjati; a najbolj je bolet ta nered Smrekarja samega. Tuhtal in tuhtal, je kje bi se do-

bila kakšna dekla, ki bi bila dobra gospodinja.

Smrekar je šel k Brezarju. Prijazno so ga sprejeli.

«No, kaj dobrega boš pa povedal, France?» ga je vprašal Brezar.

«Eno besedo bi rad z vami govoril», je odgovoril mirno Smrekar. Takoj je zapustila Brezarica in dekleta sobo. Smrekar je malo čudno pogledal za njimi. «Brezar veste, gospodinja se mi je omožila in brez gospodinje ne morem biti. To je križ s temi posli, kmalu bodo redkejši kakor cekini, saj moram že sedaj skoro ves svet prekucniti, predno dobim enega, ki mi bode všeč. Mislim sem, pri Brezarju imajo štiri dekleta, povprašaj tam».

«Strašno prijazno mu odgovori Brezar: «Pravzaprav potrebujem dekleta sam doma. Veš, da bi prašal kakšen drugi n. pr. tam-le Leskovarjev, to bi mu pokazal vrata; a tebi jo pa že dam, saj bo to nam v čast, v veliko čast».

«Zal vam ne bode, hoste videli, da ne. Dekletu bom dal vse, kar ji bo treba in na par goldinarjev po vrhu tudi ne bom gledal».

«Tega, France, ne bo treba — dela in

Kaj nam z dežele pišejo

HARIJE.

Z ozirom na dopis iz Harij priobčen v «Malem listu» dne 28. oktobra, številka 44., prosimo, da priobčite sledeče vrstice: V imenovanem članku se namigava, da se je ropa na škodo žnidarja in Zaličnega udeležil domači fant, čigar oče je vsled tega dejanja prišel ob pamet. To ne odgovarja resnici. Imenovani oče je res bolan, toda njegova bolezen ne izvira iz sinovega greha pač pa je že več mesecev stara. Njegov sin je bil res vsled sumnje zaprt, a kmalu potem oproščen, ker se je izkazala njegova nedolžnost.

Glede tatvine šestih kokoši, češ da so jih spekli in pojedli v hiši potuše 7 fantov, gospodinja in njena hčerka — kakor trdi pisec imenovanega članka — je pal sum na pošteno družino, ki ni v nobenem stiku s kurjimi uzmoviči. Zeleti bi bilo, da se dopisnik v drugič bolje informira, in da imenuje imenoma krivce. Res, da je tudi pri nas ljulka med pšenico, kakor je več ali manj povsod, da bi se pa radi par izjem smatrala vsa vas za tolovajsko gnezdo, kakor jo je naslikal dopisnik v Malem listu, pa vendar ne gre. Blagovolite gospod urednik priobčiti te vrstice v Vaš list, da se naša vas pred svetom opere sramote in, da se je ne bodo bali tujei.

Harijei.
O. ur. Nimamo nič proti vsebini zgorajnjega popravka, vendar mu jemlje tehtovitost dejstvo, da se pisec oz. njegov informator ni podpisal. Mi hočemo v vsakem slučaju vedeti, kdo nam piše, naj bo že to prvi dopis, ali odgovor nanj.

Iz BREGA.

V nedeljo 20. nov. je sklicala Kmetijska zadruga redni občni zbor v gostilno pri Jerjavu. Članov šteje zadruga okoli 400 in precejšno število se jih je udeležilo zbora, tako da je bila dvorana nabito polna. Reda g. predsednik pri vsi dobri volji ni mogel napraviti pri zborovanju. Pregledovalci so očitali blagajniku, da je zaračunaval škropilnice dražje, kakor jih je kupil. On trdi, da to ni res in da bo pregledovalec tožil. Zdi se, da je njihovo nasprotje proti blagajniku bolj osebnega značaja. Opravičeno bi vprašali, kje je bil predsednik in drugi odborniki, da bi pustili blagajnika delati po svoji glavi. Slednjič pripomnimo še to, da bi po našem mnenju zadruga lahko veliko koristila kmetovalcem, a morala bi imeti strokovnjaka, ki bi jo povzdignil.

O. ur. Po našem prepričanju bo le škoda za ugled zadruga, če se prepripi z občnega zbora spravljajo pred sodišče. Bolje bo, da se take reči med možmi poravnajo.

SEMPAS.

Tudi pri nas je razširjena bolezen izseljevanja. Veliko jih je že romalo čez veliko lužo in še vedno se novi odpravljajo na pot. Pa kdo ne bi šel, ko je pa tam v deveti deželi vse z medom pomazano.... Ljudje božji, kaj smo začeli!! Naš dom zapušča najboljše moči in hodijo v tujino iskat srečo. Pa poglejmo resnice v oči! Ali so naši ljudje res že toliko prisluzili in nahranili, kolikor so potrošili za pot in druge stroške? Bore malo jih je tako srečnih. Priznati je treba, da so doma težke razmere, toda nikakor še ne smemo kloniti glave. Vemo, da naša skromna domovina nas ne more vseh prehraniti: ali je pa treba zato hoditi tja

v daljno Ameriko? Saj se dobi tudi v bližini zemlja za obdelovanje, kjer bi bili bolj med svojimi, kakor tam na tujem.

Vina se je pridelalo v Šempasu približno na polovico lanske množine. Pa letošnje je bolj okusno in kar še več velja: zelo močno, precej močnejše od prejšnjih let. Cena gre od 180-220 L za hl. Imamo še precej dobre kapljice, kupci le pridite ponjo.

Naša farna cerkev je v notranjosti dobila novo lice. Okusno jo je preslikal g. Seljak iz Hudejužne.

Zgodnji sneg je zapadel po naših gorah o Sv. Martinu, pa prišlo je spet gorko dežavno vreme in ga pobralo.

DOLINA.

Zajemljivo je, kako se je pri nas vpejala moda, da si ženske lase strižejo. Znano je, da to največ nese brivcem, ker se jim klientela podvojila (prej so hodili k brivcem samo moški). Naš brivec je, videč, da nobena ne mara biti prva, ostrigel svojo ženo; fronta je bila prebita in zdaj gre kšeft. Rečemo pa, da nam ta moda ni všeč in da se strižejo le bolj lahkomiselne in vetrnjaške dekleta. Ali mislite, da bodo take kdaj dobre matere in gospodinjice? Dekle ki je v mladih letih skrbna varčna in modrega vedenja, bo tudi kaj vredna žena; če pa mlada kaže le slabe lastnosti, jih bo tudi pozneje obdržala in ne bo za pravo rabo.

TRNOVO pri Bistrici.

Dekleta so točno poslala odgovor na fantovsko pesem. Seveda tudi v verzih. Fantovsko kritiko skušajo ironizirati in tako zaključijo:

Torej, fantje-vaščani,
ognite se nas,
da s takimi zgledi
ne okužimo še vas!

Zdaj pa naj fantje sami preudarijo, ali se jih je treba ogniti, ali ne.

TINJAN pri Kopru.

Pri nas nimamo pošte in niti nabiralnice. Večkrat smo se že oglašali in prosili, pa dozdej zama. Na občini v Dekanih so nam obljubili, da bo, a izvršilo se ni še in ne vemo, kdaj se bo. Mi trpimo škodo, ker imamo pošto predaleč. Pisma in časopisi nam prepozno prihajajo.

Glede pošte pa je še druga neprilika. V Istri je še drugi Tinjan doli od Pazina. Oba sta enakega imena tudi v italijanski: Antignana. Pisma, k nam namenjena, večkrat zaklatijo tjadol in čez dolgo časa pridejo šele semkaj. V naslovih pisem naj bi vsak razločil in zapisal vselej za nas: (po italijansko) Antignana di Capodistria.

BUDANJE.

Menda še ni bilo glasu od nas in še sedaj, ko pišemo, nimamo kaj veselega poročati. Smrt v naši vasi neprenehoma kosi. Letos še ni minil mesec, da ne bi kdo umrl. Komaj utihne zvon žalosti, pa se že spet oglasi. V soboto 3. nov. je po kratki mučni bolezni preminila mladenka Karla Čermelj, stara šele 26 let. Bila je krepkega in veselega značaja. Imela je veličasten pogreb v soboto 5. nov. Fantje so imeli ravno isti dan nabor. Bili so jako pametni, šli so k pogrebu in se potem spoštljivo vrnili, da so se še nekoliko zabavali.

Če priromaš v nedeljo ali kak praznik

v našo prijazno občino Budanje in pogledaš spotoma našo lepo cerkev; obstaneš začuden: pred cerkvijo vidiš gručo fantov med sv. mašo stati, med njimi tudi pobaline od 16 ali 17 let. Sam ne veš presoditi; ali so kristijani ali niso. G. župnik jih večkrat opominja, naj gredo noter, pa nočejo slišati.

LOKEV.

Neka oseba ima v najemu napravo cestnega gramozarja. Cestna uprava plačuje za kubični meter gramozarja 25 lir, najemnik pa plačuje delavcem samo po 15 lir. Ali ne bi bilo bolje, da bi delavci sami dobili tistih 25 lir, ki so trdo zaslužene? Kaj morajo biti povsod mastni vmesni zaslužki? V tem slučaju dobi posredovalec med cestno upravo in delavcem 40% tega, kar uprava izda za gramozar, delavec, ki ves ljubi dan tolče, pa dobi samo 60%. Delavci bi se morali med seboj zgovoriti in zahtevati večji odstotek za svoje delo.

Zaslužka je pri nas nasploh zelo malo. Mladenci so se razgubili po svetu na vse kraje.

Ko je bil nabor, smo plesali cel teden, zdaj je pa vse veselje preč.

VIPAVA.

Pred dobrim mesecem se je naselil v Vipavo novi notar Dr. Josip-Emil Gioseffi. Istran iz Poreča, ki je deloval prej kot sodnik in potem kot odvetnik. Notar Dr. Mosettig je premeščen v Trbiž.

DIVAČA.

Poročali smo že, da se je naše županstvo preselilo iz Matavuna v Divačo. Spremljivši županstva pa je dobila občina tudi drugo ime. Doslej se je uradno zvala «Naklo-Sv. Mavricij», odslej naprej pa se imenuje «Divača-Skocijan».

Izšel je tudi nov cenik živilskih potrebščin. Med drugim je cenik znižal ceno tudi vinu, ki se sedaj toči po 4 L liter. Prej mu je bila cena 4.40 L.

KUBED.

Na 13. novembra smo imeli Martinovo nedeljo. Bili so prav zimski dnevi; najprej nagajal nam je dež, potem pa je pritisnil mraz. Naš gostilničar in mesar je bil v ponedeljek zjutraj zelo slabe volje, ker je k sejmu slabo kazalo. No pa navzlic temu je bil semenj dobro obiskan. — Ples je bil dva dni, v nedeljo in ponedeljek. Zaplesalo se je približno 2000 lir, polovico te svote samo kubijska mladina. V teh dneh smo pojedli s sejmariji vred 2 kravi, 20 ovac in 1 prašiča; skupna vrednost je čez 3000 lir. Popili smo okrog 8 hl vina po 4 lire, kar zneso 3200 lir. Kakor vidite, se dobi denar za ples in pitje. Drugače je, če bi bilo treba kaj darovati v kak dober namen, n. pr. za misijone. Tedaj ne zmoremo 20 stotink, «je mizerija».

Iz KOPRSČINE.

Na rožnovensko nedeljo sem šel z vlakom do Kopra in potem v Šmarje na božjo pot. Tam je na to nedeljo cerkveno opasilo in vsako leto je bila tudi procesija s kipom Matere božje. Z dvema tovarišema sem šel tja; pa ko dospemo na vrh hriba, srečamo ženo, ki je šla po opravih v Koper. Rekla nam je, da naj le pohitimo, če hočemo dobiti sv. mašo. Sv. maša da bo ob 7.30, ne ob 10. Podvizali smo se in res, ko smo prišli v cerkev, je sv. maša že pričela. Bila je tiha maša brez petja, cerkev napol prazna. Po končani maši je bil blagoslov in s tem je bilo vse cerkveno opravilo tistega dne končano. Čudil sem se. Ker imajo novo cerkev, sem pričakoval, da bo slovesnost še večja, pa je bilo narobe. Vzrok je bil

ples. Plesalci so hoteli imeti prav tisti dan ples in tako je odpadla cerkvena slovesnost. Res, popoldne ob 3. je že udarjala godba koračnico po vasi in vabila mladino na plesišče, namesto da bi bila služba božja in procesija, kakor je bilo nekoč. Če smem šmarcem svetovati, jih prosim, naj drugičkrat ne naredo tega škandala.

Teden pozneje sem potoval čez Spodnje Škofije. Tam sem se ustavil, da se malo okrepčam v gostilni. V pogovoru z možmi sem zvedel, da imajo prav ta dan v Spodnjih Škofijah velik praznik. Ostal sem tam, da vidim kaj bo posebnega. Res, iz Dekanov so pripeljali harmonij in ga postavili na cerkveni kor. Prišel je g. župnik iz Lazareta in ob 10. je bila sv. maša. Pevec iz Dekani pod vodstvom organista Andreja Gregoriča so krasno in navdušeno peli. Lepo je bilo tudi popoldne ob 2., ko je bila procesija in blagoslov. Izreči moram svoje priznanje vsem, ki so slovesnost oskrbeli in povzdignili. Plesišče pa naj bi odstranili izpred hiše božje.

V Lazaret sem pa šel gledat misijon. Dne 23. oktobra je bil sklep. Lepa slovesnost! Tudi tam je sodeloval mešani pevski izbor iz Dekanov. Čast takemu zboru, ki se trudi za čast božjo!

Iz RODIKA.

Dne 23. novembra je za vedno zatislila oči v najlepši dobi g. Antonija Počkaj, r. Babič iz Rodika št. 36., žena posestnika Josipa Počkaja na št. 81. Kratka a huda bolezen, pljučnica, jo je spravila v grob. Pokopnica je bila usmiljenega srca ter se bo še marsikdo spomnil na njeno radodarnost. Pokopana je bila 24. nov. ob zelo veliki udeležbi. Cerkevni pevski zbor ji je zapel par žalostink. Hudo prizadetemu možu in sinovom naše sožalje, pokojnici večni mir in pokoj!

Cerkveno odlikovanje.

Č. g. Josip Glažar, župnik v Sežani, je imenovan za častnega konzistorialnega svetnika.

Tajništvo in naša pošta.

I. Sirca - Parma: naroč. plačana do 31-6-28.

Jurca Ivan - Volčji grad. V vaši zadevi smo ponovno posredovali. Prošnja je šla iz urada Reg. C (N. 14714) v oddelek, ki proučuje dokumente; od tu gre v likvidacijo.

Ščuka Ivan - Volčji grad. Za vas velja isto, kar za Jurca Ivana. Stevilka vaše prošnje je 14181 Reg. C.

Lagoda Katarina - Godovič. Informacije dobite v kratkem.

Bivši avstrijski vojak. Se razume, da imajo samo italijanski bivši bojovniki pravico do podpore za bivše bojovnike.

F. F. Rok za vlaganje prošoj za vojno pokenjno je zapadel 1. oktobra 1926. Za podrobne informacije zglasite se pri nas od 10-12. ure.

Surina Jožef - Jelšane. Vaše prošnje na intendanci niso mogli iztakniti. Pač pa se nahaja tam vaše pismo od junija meseca. Za zadevo se sedaj zanima poklicani uradnik na intendanci, ki so prošnjo našel. Vaše številke akta so pravilne. Bomo še posredovali.

brance, mislim, da bo imela pri tebi dovolj in to je tudi pri nas doma navajena. Shajala pa tudi mislim, da bosta.

«Shajala bo pa že. Gospodinjstvo bo vodila, v to se nisem še nikdar vtikal, in kar bo potrebovala, bo že dobila, samo povedati bo morala».

«Ali si pa že s punco govoril?» je vprašal Brezar. «Katera bi ti pa bila najbolj všeč?»

«Govoril še nisem z nobeno, ker nisem hotel delati nič za vašim hrbtom», je odgovoril mirno Smrekar.

«No, no, saj tako se me tudi ni bilo treba bati. No, katera bi bila po tvojih mislih za tebe najboljša?»

«Meni je vseeno, katera je, saj sem slišal, da so vse dobre za delo, in da imajo na pravem koncu glave. Da mi le eno daste!»

«Veš, jaz imam vse enako rad; katera je zate, tisto si moraš sam izbrati, da se ne boš potem kedaj kesal. Torej, katera ti je najbolj všeč?»

«Meni je vseeno, tako od blizu jih še nisem gledal. Samo, da ima nekaj soli v glavi in pa pridne roke. Par let bova že shajala».

«Ali teh par let so potem preklicano dolga», je pristavil modro Brezar.

«Seveda, sovraštvo ne sme biti, potem pa že gre».

«E, dobro si morata oba premisliti — ta stan je težak», so pristavili kakor v poduk oče Brezar.

«Da, res težak je naš stan», je menil Smrekar, «mi kmetje moramo kakor kleske skupaj držati, drugače bo kmalu po nas.... No torej, katero mi boste dali?»

«I no, katero pa češ?»

«Za mene je vsaka dobra».

«No, če nočeš sam izbirati, bom pa jaz. Vidiš, Reza bo zate že malo prestara, Franca in Ivanka sta še premladi, najboljša bo zate Micka; sedaj jih ima petindvajset, bila je vedno najbolj pridna, najbolj pametna in zato ji tudi privoščim».

«Toraj bi bilo dogovorjeno», je dejal Smrekar ves vesel.

«Da, ali», in Brezar se je malo popraskal za ušesi, «veš, dati pa ne morem dekletu nič. Pozneje bo že imela morda par stotakov, veš moja stara ima še bankovce».

«Kaj pa mislite? Tako daleč Smrekar

še ni, da ne bi mogel preživiti svojih ljudi».

«Že dobro že. Omaro, postelj in zibelko bo že prinesla takoj k hiši», je hitro pristavil Brezar.

«No omaro radi mene lahko», je menil Smrekar je pogledal tako od strani Brepraznih in zibelke tudi ni treba, saj vendar pri nas ni otrok».

«Pa bodo še, le počakaj», je modro pristavil Brezar.

«Vi ste pa danes malo navihani», in Smrekar je pogledal tako od strani Brezarja.

«Ti najbrže še bolj».

«V glavnih stvarih sva gotova. Počakaj da pokličem punco in potem pa vprašaj še njo samo».

Brezar, je šel k vratom, jih odprl in zaklical: «Micka, pojdi no malo v hišo!» In ko je prišla Micka malo bolj rdeča v sobo je prišel Brezar s slovesnim glasom:

«Vidiš Micka, Smrekar je bil prišel in bi te rad imel.... dam ti popolnoma prosto voljo.... sama veš, da je posestvo veliko, nezadolženo, shajala bosta menda lahko; no torej, kako hočeš?»

Dekle je do ušes zardelo in potem plaho in tiho reklo: «ja»!

«Sedaj pa je dobil tudi Smrekar koračjo: «No bodi tako dobra. Kuhala boš in gospodinjila boš, na polje ti ne bo treba nikdar hoditi, dam ti pa tudi rad, kolikor boš hotela».

«No in kdaj bo pa selitev», je zopet povzel Brezar besedo.

«Čim prej, tem bolje, najraje bi videl takoj danes», je dejal Smrekar.

«I tako hitro pa vendar ne gre. Saj vaju morajo oklicati; po cigansko se vendar ne misliš poročiti?»

«Poročiti? Jaz — jaz», in Smrekarja je kar vzdignilo. «Saj nimam neveste».

«Ali sem jaz neumen ali si ti, najbrže sva pa oba; ali vendar nisi snubil Micke? in Brezar in Smrekar sta se debelo gledala».

«Pravzaprav», je povzel besedo Smrekar, «sem prosil za Micko samo kot za veliko deklo in gospodinjjo, no če me pa deklo mara za moža, potem mi je pa še ljubše».

In napravili so veliko gorenjsko ohcet, na kateri je vzbujala pozornost velika s slamatimi venci okrašena košarica, ki jo je dobil Smrekar pri prvi snubitvi.

Gospodarstvo

Zimsko gnojenje.

Malokdo se spomni na to, da bi tudi pozimi lahko gnojil bodisi travnikom in pašnikom, bodisi njivam, vinogradom, in sadovnjakom. In vendar ima v tej dobi kmet največ časa za tako delo. Pozimi gnojimo lahko z gnojnicjo, s kompostom, z dobro vleženim gnojem, pa tudi z nekaterimi gnojili. Oglejmo si, kako je pri tem postopati.

Z gnojnicjo je najlažje gnojenje, posebno če je zemlja nekoliko suha ali zmrzla, da se gnojnični voz ne udara. S tem gnojilom gnojimo lahko vse: travnike in pašnike, sadno drevje (ki ga polijemo okrog drevesa v daljavi krone) in trte pri kateri vlijemo gnojnicjo nekoliko dalje od stebila, ne pa ob njem itd. Gnojnicjo vpije zemlja, jo razredči z zimsko vlogo in jo dovaja v bližino korenin, da je spomladi na razpolago razvijajočemu se življenju.

Kompost ali mešanec služi najbolje na travnikih. Raztrosi se ter nekoliko z brano prevleče, če je zemlja suha; zimski dež in sneg pritiska k rastlinam in ga izluži za mlade korenine. To je izvrstno gnojilo, ki bi mu morali kmetovalci posvečati še večjo skrb. Dober je tudi na njivah in sploh za vse kulturne rastline.

Hlevski gnoj se tudi lahko trosi pozimi po travnikih, toda mora biti dobro predelan, preperel. Svežega gnoja nikar ne trositi, ker doživimo pri njem velike izgube na dušiku, ki se pri razkrojanju spremeni v plinasto obliko in zgine v zrak. Raztrosimo ga po travnikih, pustimo, da ga zimska vlaga izluži in spravi hranila in drobne delce v zemljo, steljo in večje dele, ki niso med zimo razpadli, pa pograbimo spomladi in vržemo na kompost. Po njivah in vinogradih ga tudi lahko raztrosimo pozimi, toda le tedaj, če ga takoj podorjemo ali pokopljemo. Tudi namreč ne deluje hlevski gnoj samo s svojimi rastlinskimi hranili, ampak tudi s tem, da rahlja zemljo in jo segreva s tem, ko se razkroja. Če je pa raztresen po vrhu zemlje, se te njegove dobre lastnosti izgubijo.

Umetna gnojila niso vsa primerna za trošenje pozimi. So gnojila, ki, raztresena povrhu zemlje, izpuhtevajo svojo hranilno snov, kakor je apnov dušik. Druga pa, ki jih zimska vlaga izluži in spravi v globine ali odplavi, da ne morejo več rastlinam koristiti, n. pr. čilski soliter in kalijeva sol. Teh torej ne bomo trosili pozimi. Pač pa se da gnojiti z vsemi fosfatnimi gnojili, kakor so Tomasova žlindra, kostne moke, superfosfati, izmed kalijevih gnojil pa kajnit. Posebno priporočljivo je trositi Tomasovo žlindro in kostne moke po snegu, ker tedaj vidimo jasno, kam in kako jih trosimo in se to delo lahko vrši bolj enakomerno. Tudi imamo v zimski dobi največ časa, da to delo skrbno izvedemo.

Priporočati je torej kmetovalcem, da si čimprej priskrbijo umetna gnojila in jih potrosijo na tista zemljišča, ki so jih odločili za gnojenje. Gnojnicjo pa in kompost naj razvozijo takoj, ko vreme to dopušča.

Vozite s kravami.

Pri nas je marsikateri večji in tudi manjši posestnik sram voziti s kravami. Tako sramovanje pa je zelo nesposobno in otročje, ker marsikateri manjši kmet bi lahko opravljal skoraj vso svojo vožnjo s kravami. Na ta način bi mu ne bilo potreba, držati volov, ki veliko dni preležijo v hlevu in žrejo seno skoraj brez vsake koristi. Koliko kmetovalcev je, ki so si vole nabavili, ko so bili dragi, in jih morajo zdaj radi nizkih cen živine dati mnogo pod ceno, katero so plačali zanje tedaj, ko so jih kupili. Koliko izgubijo v denarju in koliko jih je stala krma in oskrba volov! Če bi bili takrat mesto volov kupili krave, bi te použito krmo plačale z mlekom in teleti in poleg tega bi bile lahko kaj vožile. Če bi ne bilo ravno bogve kakšnega dobička z njimi, bi vsaj škode ne

imel, kakor jo ima z volmi. Ne preveč dolgotrajna in bolj lahka vožnja kravam prav nič ne škodi, ampak jim celo koristi, ker se žival pri vožnji sprehodi in nauži svežega zraka. Če dajo krave ob vožnjah dneh kaj manj mleka, je pa zato mleko bolj gosto in mastno. Da bi pa mlečnost v vsakem oziru ne trpela, moramo krave, ki vozijo, bolj in obilnejše krmiti. Krave lahko uporabljamo vedno za lahko vožnjo; le par mesecev pred telitvijo in nekaj tednov po telitvi jih ne smemo zapregati. Kmetovalci, bodite pametni in ne ozirajte se na to, kaj rečejo drugi, ampak storite to, kar vam lastna korist velela ter opravljajte lahko vožnjo s kravami!

Posebne vrste gospodarstva. Rediti je treba, kar se izplača, pravijo napredni razumni gospodarji v toplih pasovih Amerike, ter so začeli rediti mesto prašičev krokodile, katerih koža se drago plačuje. Zdaj čujemo, da gospodarji ponekod začnejo rediti živali, ki dajejo drago kožuho. Gospoda po mestih, zlasti ženski svet, se hoče postaviti, če že ne s kuno, vsaj z lisičjim repom, in ga drago plačuje. Posebno draga je siva lisica. V Kanadi so se reje lise tako lotili, da tam menda petinka ljudi živi že ob tem, kar se izkupi iz lisičjih kož. Leta 1925. je bilo v Kanadi 2500 kmetij, ki so redile le lise. In 10 milijonov dolarjev so bile lise vredne, ki se tam redijo, za 2 milij. dolarjev pa se je prodalo kož. Norveška je Kanadce najprej posnemala, potem so prišli Nemci in zdaj imajo tudi že v Avstriji 10 gospodarstev, kjer se redijo živali radi kožuho, najbolj znani sta farmi v Mürzstegu in Teuffenbachu na Štajerskem. A Avstriji se redi povečini le siva lisica. Ta žival ima vsako leto 6—8 mladičev, ki se seve redijo kakor mladi psi. Poznavatelji pravijo, da bi se še boljše izplačalo rediti plemenito kuno. Kmetijski učitelj Adamec je začel rediti astrahanske ovce, katerih jagnjeta dajejo lepo črno zvalčkano kožuho, ki jo čisto vidimo na suknji gospodov in dam. Samo, da je zdaj težko dobiti iz Astrahana plemenitih ovac in ovnov. Koder kaj boljše ni mogoče, začnejo rediti plemenite kunce in sicer je kožuh najlepši pri vrsti Chinchilla in bober. Za naše razmere bi bilo še najboljše, če bi poizkusili z astrahanskimi ovčami.

Prenos. Italijanska električna industrija je dobila denarno pomoč od ameriških kapitalistov. Z glavnico 30 milijonov dolarjev se ustanovi v Milanu družba «Holding», ki bo imela podružnico v Njujorku. Ta družba bo omogočila italijanskim lastnikom prodajo delniških papirjev za gotov denar, delnice pa bo naprej prodajala ameriškim bogatašem. Z raznimi določbami je preskrbljeno, da električna podjetja ne pridejo tem potom v ameriško last.

Prodaja materijala. Plovna družba Kozulič, ki je začela voziti v Južno Ameriko z motorno ladjo Saturnijo, je sklenila poplačati za kakih 100 milijonov lir dolga s prodajo 4 parnikov, med temi «Marta Washington» in «Belvedere».

Odlikovana zadruga. Dornberška zadruga za kuho žganja je razstavila svoje izdelke na razstavi v Firencah. Bila je odlikovana z zlato medaljo in križem.

Čebelarica zadruga. v Gorici je na občnem zboru sklenila, da se reorganizira in pomladi. Za predsednika je bil izvoljen dr. L. Bobič.

Nove cene v Trstu. Pred 14 dnevi smo objavili prisilni občinski cenik, veljaven od 7. 11. dalje. Koj nato je izšel, deloma spremenjen, drugi, veljaven od 16. 11. dalje. Razlika je ta: sladkorju je znižana cena za 10 stotink, velja torej zrnat 6.60, močnat 6.70. (Druge cene, kakor objavljeno v št. 47.) Trgovci imajo dolžnost, obesiti občinski cenik na viden kraj.

Cene v Trzinu. V Trzinu je cena kruha 1.90 L. V prodajalnicah Kozuličevega podjetja pa dajo kruh še ceneje - po 1.75 L.

Drva in petrolej. Ceno petroleja so v Trstu od 17. nov. dalje znižali od 2.— L. na 1.90. Drvam, ki se prodajajo po skladiščih, se zniža cena od 25 na 22 lir za stot.

Padanje cen na debelo. Cene življenjskih potrebščin v trgovini na debelo so v drugem tednu novembra padle od 485.5 na 484.8. Če se preračunajo v zlato veljavo, so padle od 137.4 na 136.8. V primeri s cenami drugod po svetu (Amerika 145.7, Nemčija 140) so te cene zelo ugodne, žal da se drobna trgovina nikakor ne prilagodi temu razmerju.

Tipografia Fratelli Mosettig — Trieste.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Trgovka Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

Andrej Purić

TRST
Via Media št. 6
Kovaški
mojster

IZVRŠUJE vsakovrstna stavbena dela, železne ograje in mrežja - akcijnja izvršitev - Stedilniki vseh vrst - Izdeluje tudi železne roletes. Poprave spopolnitve

Trgovina z železnino WEISS

TRST - Via Udine št. 67.

Prodaja po najnižjih cenah štedilnike (šparherde), peči, cevi in kljake za odpeljavo dima, železne plošče in obroče za štedilnike, železje za vrata in okna, orodje, vijake, žebelje itd. — Kuhinjsko posodo, aluminijasto, emajlirano, porcelanasto. Steklena posoda. Oljnatne barve. Igrače. Metle in krtače.

Brez konkurence! Najnižje cene!

Kje pa vi kupujete obutev?

Najboljšo čevljarnico v Trstu ima

Matija Pahor

Trst - Via Arcata 19 - Trst

::: LASTNA IZDELOVALNICA :::

Čevlji delani samo na roko

Trgovka znana po vseh podeželskih sejnih.

Velika izbira.

Prijazna postrežba — Zmerne cene.

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diplomu in zlato svetinjo

Trst — via Caprin 5 pri Sv. Jakobu — Trst

Zima prikima
ptičke spodi.
Do Forcessina
človek hiti.

Kdor zmrzovati
noče v noge,
hitro nabavi
čevlje nove.

Cena je prava,
dobro blago.
Vsi Forcessinu
hvalo dajo.

FRANC SAUNIK

GORICA - Via Carducci 25 - GORICA

Velika zaloga kmetijskih strojev znamke Mayfarth, slamoreznic, plugov, itd. šivalnih strojev in dvokoles. Lastna mehanična delavnica.

LEKARNA CASTELLANOVICH

(Lastnik F. Bolaffio)

TRST

Pri Sv. Jakobu.
Via dei Giuliani št. 42

Jakob Bevc

urarna in zlatarna
TRST, Campo S. Giacomo št. 5

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.
KRONE plačuje više kot vsi drugi.
ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

Najvišje cene
plačujem za

KOŽE

kun, zlatice, lisic, dihurjev, vider, jazbec, mačk, veveric, krto, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

TRST - Via Battisti št. 10 II. nadst. vrata 16
Telefon inter. št. 36-65.

Sprejemajo se pošiljke po pošti.